

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2021/402

2021 m. kovo 4 d.

dėl veiksmingos aktyvios paramos užimtumui po COVID-19 sukeltos krizės (EASE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) COVID-19 protrūkis ir išskirtinės priemonės, būtinos siekiant suvaldyti viruso plitimą ir apsaugoti gyvybes, sukėlė plataus masto užsitęsusių ekonomikos sukrėtimą Europos Sąjungoje. Trečiąjį 2020 m. ketvirtį ES BVP buvo beveik 4,2 % mažesnis palyginti su tuo pačiu praėjusių metų ketvirčiu. Nuo antrojo 2020 m. pusmečio vyko tvirtas, bet ne visiškas atsigavimas, tačiau numatoma, kad dėl naujo viruso protrūkio vyks nuosaikus ekonomikos susitraukimas ir atsigavimo bus galima tikėtis tik antrąjį 2021 m. pusmetį ⁽¹⁾;
- (2) politinis atsakas į COVID-19 pandemiją nacionaliniu ir ES lygmenimis yra labai svarbus, siekiant apriboti socialinį ir ekonominį COVID-19 pandemijos poveikį. Sutrumpinto darbo laiko tvarkos ir panašių darbo vietų išsaugojimo priemonių taikymas iki šiol neleido nedarbo lygiui augti atitinkamai su ekonominės veiklos mažėjimu. ES lygmeniu nedarbo lygis nuo pirmojo iki trečiojo 2020 m. ketvirčio padidėjo mažiau nei vienu procentiniu punktu. Įgyvendinant politikos kryptis, buvo sudaromos lanksčios sąlygos pasinaudoti finansavimu iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų pagal Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvas (CRII ⁽²⁾ ir CRII+ ⁽³⁾) ir iš Europos laikinos paramos priemonės nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE) ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Europos Komisija (2021 m.), Europos ekonominė prognozė. 2021 m. žiema (tarpinė). *European Economy, Institutional Paper 144*, 2021 m. vasario mėn.

⁽²⁾ 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/460, kuriuo dėl konkrečių priemonių investicijoms į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemas ir kitus jų ekonomikos sektorius sutelkti reaguojant į COVID-19 protrūkį iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 508/2014 (Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva) (OL L 99, 2020 3 31, p. 5).

⁽³⁾ 2020 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį (OL L 130, 2020 4 24, p. 1).

⁽⁴⁾ 2020 m. gegužės 19 d. Tarybos reglamentas (ES) 2020/672 dėl Europos laikinos paramos priemonės nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos, susijusios su COVID-19 protrūkiu, mažinti (SURE) sukūrimo (OL L 159, 2020 5 20, p. 1).

- (3) galima numatyti, kad krizės sukelti vartojimo įpročių pokyčiai ir dvejoja žalioji ir skaitmeninė pertvarka, kartu su Europos žaliuoju kursu ⁽⁵⁾ ir Europos skaitmenine strategija ⁽⁶⁾, pakeis mūsų ekonomiką. Kai kurie sektoriai kurį laiką gali nesugebėti visavertiškai atsigausti, jeigu apskritai atsigaus, o įmonės po krizės gali patirti finansinių sunkumų ⁽⁷⁾. Nors tikimasi, kad vykstant Europos žaliojo kurso skatinamam perėjimui link žalesnės ekonomikos, iki 2050 m. visoje ES bus sukurta iki 2 milijonų papildomų darbo vietų ⁽⁸⁾, kils pavojus, kad tam tikrų sektorių darbuotojai bus atleisti iš darbo. Tokios tendencijos trumpuoju laikotarpiu gali lemti didesnę nedarbą, nes naujų kokybiškų darbo vietų kūrimas, priklausomai nuo ekonomikos perspektyvų ir nuo to, ar bus kvalifikuotų darbuotojų, gali užtrukti. Augant nedarbiui ir didėjant neveiklumui, gali būti prarandami įgūdžiai, o tai gali daryti žalingą poveikį atitinkamiems asmenims ir visai ekonomikai. Jei nebus imtasi įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo priemonių, nedarbo rizika taps nuolatinė;
- (4) jei nebus deramo politinio atsako, didžiausią poveikį, tikėtina, pajus jaunimas. Jaunimo nedarbo lygis palyginti su bendru nedarbo lygiu nuo pirmojo iki trečiojo 2020 m. ketvirčio padidėjo tris kartus ⁽⁹⁾. Negalėdama ilgai patekti į darbo rinką, ši karta gali būti paženklinta dar daugelį metų;
- (5) be to, krizė gali neigiamai paveikti nepalankioje padėtyje esančių arba darbo rinkoje nepakankamai atstovaujamų grupių, pvz., moterų, vyresnio amžiaus darbuotojų, žemos kvalifikacijos žmonių, neįgaliųjų, kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančių asmenų, LGBTIQ asmenų, romų ir kitų etninių ar rasinių mažumų grupių, kurioms gresia atskirtis ar diskriminacija, taip pat migrantų kilmės asmenų, padėtį darbo rinkoje. Visų pirma, nors vidutinis moterų užimtumo lygis ES dabar yra kaip niekad didelis, daugeliui moterų vis dar iškyla kliūčių patekti į darbo rinką ir joje išlikti, o jų užimtumo lygis turėtų būti pagerintas ⁽¹⁰⁾;
- (6) siekiant užtikrinti laipsnišką perėjimą nuo neatidėliotinių priemonių, taikomų dėl pandemijos, ir tų, kurios reikalingos palengvinti darbo jėgos ir kapitalo persikirstymo procesą ekonomikos gaivinimo etapu, būtinas strateginis požiūris ES ir nacionaliniu lygmenimis. ES ir valstybės narės turėtų veikti išvien, skatindamos dinamišką ir įtraukų ekonomikos gaivinimą kuriant darbo vietas bei sudarydamos palankesnes sąlygas vykdyti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką Europos darbo rinkoje. Reikėtų atkreipti dėmesį į riziką, kuri gali kilti dėl laipsniško neatidėliotinių priemonių atsisakymo, jei nebus parengta veiksminga nauja politika, nukreipta į darbuotojų ir įmonių rėmimą ekonomikos gaivinimo etapu;
- (7) suderintas aktyvios darbo rinkos politikos krypties rinkinys, kuris apima laikinosios samdos ir veiklos keitimo paskatas, įgūdžių politiką ir geresnes užimtumo tarnybų paslaugas (toliau vadinamas „Veiksminga aktyvia parama užimtumui“ arba EASE) reikalingas tam, kad būtų remiami veiklos keitimo pokyčiai darbo rinkoje, susiję su ekonomikos gaivinimu ir dvejoja pertvarka, visapusiškai išnaudojant šiam tikslui skirtas ES lėšas;
- (8) laiku suteikta ir kruopščiai parengta parama užimtumui gali būti naudinga darbuotojams ir įmonėms bei ekonomikai ir visai visuomenei. Jei parama krizės paveiktų ekonomikos sektorių darbuotojams suteikiama laiku ir aktyviai, jie tikriausiai ras kokybišką darbą ne tik besiplečiančiuose sektoriuose, kaip antai, žaliajame ir skaitmeniniame sektoriuose, arba sektoriuose, kuriuose vyrauja novatoriški verslo modeliai, bet taip pat socialinės ekonomikos srityje ir tuose sektoriuose, kuriuose trūksta kvalifikuotų darbuotojų, pavyzdžiui, sveikatos ir priežiūros sektoriuose;
- (9) laikinosios samdos paskatos darbo rinkoje gali būti veiksmingos skatinant kokybiškų darbo vietų kūrimą, ekonomikai lėtai augant pradiniais ekonomikos gaivinimo etapais. Jos turėtų būti skirtos ir parengtos taip, kad sudarytų palankesnes sąlygas keisti darbo vietas ir kurti tokias darbo vietas, kurių be šių paskatų nebūtų buvę sukurta. Tikslinės grupės gali apimti pažeidžiamas ir per mažai atstovaujamas gyventojų grupes, be kita ko, į darbo rinką įsiliejantį jaunimą. Visų pirma, pameistrystės rėmimas gali būti veiksminga priemonė ugdyti įgūdžius, kurių reikia darbo rinkai, ir padėti jaunimui įsidarbinti. Be to, veiklos keitimo paskatos, kuriomis nauji darbdaviai

⁽⁵⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 *final*.

⁽⁶⁾ Europos Komisija (2020), ES strategija „Europos skaitmeninės ateities formavimas“.

⁽⁷⁾ Remiantis Tarptautinių atsiskaitymų banko darbuotojų atlikta analize, iki 2021 m. pabaigos išsivysčiusios ekonomikos šalyse numatoma didelė įmonių bankrotų banga. Žr. Banerjee, R. Cornelli, G. ir E. Zakrajšek (2020) „The outlook for business bankruptcies“ BIS Bulletin Nr. 30.

⁽⁸⁾ Europos Komisija (2019), 2019 m. užimtumo ir socialinės tendencijos Europoje.

⁽⁹⁾ Nuo pirmojo iki trečiojo 2020 m. ketvirčio, 15–24 metų asmenų nedarbo lygis ES padidėjo 3 procentiniais punktais, o bendras nedarbo lygis padidėjo 0,8 procentiniais punktais. Šaltinis: Eurostatas.

⁽¹⁰⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui: „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“, COM(2020) 152 *final*.

skatinami samdyti tuos darbuotojus, kurie gali būti pakeisti kitais, gali palengvinti veiklos keitimą, o besiplečiančiuose sektoriuose padidėtų gebėjimų pasiūla. Parama verslumui, ypatingą dėmesį skiriant jaunimui, moterims ir socialinio verslo atstovams, gali būti naudinga ir papildyti tokias priemones, įskaitant paramą padėti joms spręsti kai kuriuos didžiausius MVĮ kylančius uždavinius, tokius kaip reguliavimo prievoles, pavėluotus mokėjimus ir galimybes gauti finansavimą;

- (10) remiantis ekonomikos srities literatūra, samdos paskatos užimtumui gali būti veiksmingesnės nei kitos aktyvios darbo rinkos politikos kryptys. Kartu su mokymo programomis jos turi didžiausią vidutinės trukmės ir ilgalaikį poveikį, nes gerina darbuotojų įsidarbinimo galimybes ir įgūdžius. Samdos ir veiklos keitimo paskatos kartu su mokymu darbo vietoje gali būti veiksmingesnės nei kitos mokymo formos, diegiant darbo rinkai tinkamus įgūdžius. Rizika, kad tokios paskatos galėtų prisidėti prie darbo vietų, kurios būtų buvusios sukurtos bet kuriuo atveju, kūrimo gali būti sumažinta, įdarbinimo reikalavimus nukreipiant į tikslines grupes, atliekant jų stebėseną ir nuolat juos taikant. Be to, tokia rizika krizės sąlygomis, kai labiau tikėtina, kad samdos ir perkvalifikavimo priemonės turės teigiamą poveikį, yra mažesnė ⁽¹¹⁾;
- (11) įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo galimybės, pritaikytos darbo rinkos poreikiams, gali būti naudingos visoms įmonėms ir darbuotojams, bet visų pirma atleistiems iš darbo darbuotojams arba tiems, kurie gali būti atleisti, kai darbo rinkose vyksta reikšmingi struktūriniai pokyčiai. Šios priemonės turėtų būti grindžiamos žinių apie įgūdžius rinkimu ir individualizuotu požiūriu, užtikrinant, kad darbuotojai turėtų teisę į individualius mokymus. Trumpi mokymo kursai gali būti svarbūs ir patvirtinti mikrokredencialais, taip pat gali būti remiamos viešųjų ir privačių suinteresuotųjų subjektų partnerystės;
- (12) veiksminga politika, kuria skatinamas profesinės veiklos keitimas, turėtų būti įgyvendinama kartu su gerai veikiančiomis užimtumo tarnybomis, turinčiomis sustiprintus institucinius pajėgumus ir galinčiomis teikti konkrečiai darbo ieškantiems asmenims pritaikytą paramą, be kita ko, labiau naudojant skaitmenines priemones;
- (13) kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės europinė sistema ⁽¹²⁾ ir Stažuočių kokybės sistema ⁽¹³⁾ suteikia gaires ir geriausios praktikos pavyzdžių, kurios ekonomikai atsigauant taps vis svarbesnės. Kad užtikrintų pameistrystės galimybių pasiūlą, ypač remiamos turėtų būti mažos ir vidutinės įmonės (MVĮ), visų pirma taikant priemokas už laikiną įdarbinimą arba prireikus sumažinant darbo sąnaudas;
- (14) labai svarbų vaidmenį atlieka socialiniai partneriai, kurie padeda geriau atkurti mūsų ekonomiką ir vykdydami dialogą prisideda prie pandemijos sukeltų užimtumo ir socialinių padarinių bei su dvejopa pertvarka susijusių problemų sprendimo. Pokyčiams ir restruktūrizavimui numatyti skirta ES kokybės sistema skatinamas, be kita ko, jų įsitraukimas į restruktūrizavimo veiklą, pokyčių numatymą ir įgūdžių paklausos nustatymą;
- (15) verslo restruktūrizavimo aplinkybėmis lengvesnis darbo jėgos persikirstymas bus ypač svarbus. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1023 ⁽¹⁴⁾ užtikrinama, kad finansinių sunkumų patiriančios gyvybingos įmonės galėtų pasinaudoti ankstyvojo perspėjimo priemonėmis ir prevencinio restruktūrizavimo sistemomis, kurios leistų joms tęsti veiklą. Pokyčiams ir restruktūrizavimui numatyti skirtoje ES kokybės sistemoje ⁽¹⁵⁾ nurodomi gerosios patirties pavyzdžiai, siekiant numatyti įgūdžių ir mokymo poreikį verslo restruktūrizavimo procesuose;

⁽¹¹⁾ „Aktyvios darbo rinkos politikos programos paprastai būna itin sėkmingos, kai dalyviai įsitraukia į programą nuosmukio metu, o dalyvavimą programose užbaigia palankių ekonominių sąlygų laikotarpiu.“ D. Card, J. Kluge & A. Weber (2018). *What works? A meta-analysis of recent active labor market program evaluations*. Europos ekonomikos asociacijos leidinys, 16(3), 894–931, p. 34.

⁽¹²⁾ 2018 m. kovo 15 d. Tarybos rekomendacija dėl kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės europinės sistemos, (OL C 153, 2018 5 2, p. 1).

⁽¹³⁾ 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuočių kokybės sistemos (OL C 88, 2014 3 27, p. 1).

⁽¹⁴⁾ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 (Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva) (OL L 172, 2019 6 26, p. 18).

⁽¹⁵⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pokyčiams ir restruktūrizavimui numatyti skirta ES kokybės sistema“, (COM(2013) 882 final).

- (16) naujos Europos pramonės strategijos ⁽¹⁶⁾ tikslas – sukurti pasaulio mastu konkurencingą, neutralaus poveikio klimatui, švarią, žiedinę ir skaitmeninę Europos pramonę. Joje sutelkiamas dėmesys į Europos pramonės ekosistemas, kurios apima visus vertės grandinėje veikiančius subjektus: įmones ir akademinę bei mokslinių tyrimų bendruomenę, paslaugų teikėjus ir tiekėjus. Ekosistemų nustatymas gali būti naudinga sistema norint išsiaiškinti, kokie yra įgūdžių poreikiai;
- (17) pagal Europos socialinių teisių ramstį, kiekvienas turi teisę į paramą siekiant pagerinti perspektyvas įsidarbinti ar pradėti dirbti savarankiškai, tai, be kita ko, teisė į paramą ieškant darbo ir mokantis, o įdarbinimo sąlygos turėtų atitikti kokybės kriterijus ⁽¹⁷⁾;
- (18) skatinant įtraukumą, darbo rinkoje būtina sudaryti vienodas galimybes pereiti iš vienos darbo vietos į kitą, nepaisant lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Didžiausią dėmesį reikėtų skirti žemos kvalifikacijos ir (arba) mažai įgūdžių turintiems suaugusiesiems ir migrantų statusą turintiems žmonėms. Taip pat nereikėtų nuošalyje palikti nė vienos vietovės: nei didžiųjų miestų ar kaimo vietovių, pakrantės sričių ar atokių vietovių visoje ES, įskaitant atokiausius regionus;
- (19) Jaunimo užimtumo rėmimo dokumentų rinkinys ⁽¹⁸⁾ buvo priimtas atsižvelgiant į sunkumus, su kuriais jaunimas susiduria visoje ES, siekiant jauniems žmonėms suteikti tarpinių priemonių, kurias pasitelkdami jie galėtų tvirtai integruotis į darbo rinką. Reaguodamos į šiuos sunkumus, valstybės narės priėmė dvi Tarybos rekomendacijas, skirtas sustiprinti Jaunimo garantijų iniciatyvą ⁽¹⁹⁾ ir profesinį rengimą bei mokymą ⁽²⁰⁾, kurias šiuo metu įgyvendina;
- (20) Europos įgūdžių darbotvarkėje, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo ⁽²¹⁾ išdėstytas išsamus planas, siekiant ugdyti daugiau ir geresnių įgūdžių, kad būtų lengviau prisitaikyti prie besikeičiančios darbo rinkos. Be to, Įgūdžių paktu ⁽²²⁾ viešosios ir privačiosios organizacijos raginamos sutelkti jėgas ir imtis konkrečių veiksmų žmonių įgūdžiams tobulinti ir jiems perkvalifikuoti Europoje;
- (21) EASE priemonių politikos dokumentų rinkiniai bus veiksmingiausi, jei, atsižvelgiant į bendrą viešųjų finansų tvarumą, bus grindžiami teisingomis pagrindinėmis sąlygomis, įskaitant modernias darbo rinkos institucijas, investavimo kliūčių pašalinimą, įmonių patekimą į rinką, jų augimą ir pasitraukimą iš rinkos, efektyvią mokesčių ir socialinių išmokų sistemą, gerai veikiančią viešąjį administravimą. Susijusių konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, Tarybos priimtų pagal dabartinę Europos semestro sistemą, įgyvendinimas yra dar svarbesnis skatinant ekonomikos gaivinimą ir užtikrinant jo ilgalaikį poveikį;
- (22) tam, kad būtų galima kovoti su sunkumais, kylančiais gaivinant ekonomiką ir vykdant dvejopą pertvarką, reikia skirti tinkamus išteklius EASE priemonėms finansuoti. Laikantis horizontalaus principo, valstybės narės turi užtikrinti, kad nebūtų dvigubo finansavimo, teikiamo pagal Sąjungos programas ir priemones. Jos taip turi užtikrinti, kad tos paramos priemonės būtų parengtos taip, kad, kai tinkama, atitiktų valstybės pagalbos taisykles;

⁽¹⁶⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nauja Europos pramonės strategija“ (COM(2020) 102 *final*).

⁽¹⁷⁾ Europos Sąjungos Taryba (2017), Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio.

⁽¹⁸⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui: „Jaunimo užimtumo rėmimas. Tiltas jaunajai kartai į darbo rinką“ (COM(2020) 276 *final*).

⁽¹⁹⁾ 2020 m. spalio 30 d. Tarybos rekomendacija. „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“, kuria pakeičiama 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo 2020/C 372/01 (OL C 372, 2020 11 4, p. 1).

⁽²⁰⁾ 2020 m. lapkričio 24 d. Tarybos rekomendacija dėl profesinio rengimo ir mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo 2020/C 417/01 (OL C 417, 2020 12 2, p. 1).

⁽²¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos įgūdžių darbotvarkė, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“, COM(2020)274 *final*.

⁽²²⁾ Europos Komisija (2020), Įgūdžių paktas.

- (23) taikant aktyvias darbo rinkos priemones ir priemones, skirtas valstybinių užimtumo tarnybų pajėgumams stiprinti, galima naudotis struktūrinių fondų, ypač „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ⁽²³⁾ ir Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ⁽²⁴⁾, taip pat Teisingos pertvarkos fondo ⁽²⁵⁾, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF), skirto atleistiems iš darbo darbuotojams remti ⁽²⁶⁾, iniciatyvos „REACT-ES“ ⁽²⁷⁾ ir prisitaikymo prie „Brexit'o“ rezervo ⁽²⁸⁾ teikiama parama. Valstybės narės taip pat gali pasinaudoti parama iš techninės paramos priemonės ⁽²⁹⁾ tam, kad parengtų ir įgyvendintų reformas įgūdžių ir aktyvios darbo rinkos politikos srityse;
- (24) šioje rekomendacijoje pateikiamos priemonės, skirtos darbo vietų kūrimui ir užimtumui remti, visų pirma tos, kurias taikant vykdomi uždaviniai, nurodyti atitinkamose konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, gali būti remiamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, kaip suderintų reformų ir investicijų paketų dalis. Valstybių narių Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose siūlomos EASE priemonės turėtų atitikti tinkamumo ir vertinimo kriterijus, nustatytus reglamente, kuriuo sukuriama priemonė ⁽³⁰⁾. Paprastai pagal priemonę negali būti finansuojamos nuolatinės išlaidos, išskyrus tinkamai pagrįstais atvejais, ir gali būti finansuojamos tik tos reformos ir investicijos, kurios turi ilgalaikį poveikį ir lemia struktūrinius administravimo ar atitinkamos politikos krypties pokyčius. Finansavimas pagal priemonę bus teikiamas tik Komisijai teigiamai įvertinus atskiras valstybių narių pasiūlytas priemones, Tarybai patvirtinus planus ir tinkamai įvykdžius susijusius etapus bei tikslus;
- (25) Tarybos išvadose dėl 2021 m. Europos semestro ⁽³¹⁾ valstybės narės raginamos į jų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti pagrindines reformas ir investicijas į darbo rinką, socialinę politiką, sveikatos priežiūros ir švietimo bei mokymo sritis. Komisijos gairėse valstybėms narėms dėl planų ⁽³²⁾ pabrėžiama, kad šie planai turėtų būti galimybė skatinti tvirtą politinį atsaką palaikant užimtumo politikos pokytį, kai ji tampa ne užimtumo išsaugojimo, o kokybiškų darbo vietų kūrimo politika, ir skatinti darbo vietos keitimą, kad struktūriniai pokyčiai vyktų lengviau ir sparčiau,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. Atsižvelgdamos į COVID-19 pandemijos sukeltus sunkumus darbo rinkoje ir dėl vykstančio perėjimo iš nuosmukį patiriančių sektorių į ekonominę veiklą, kuri, atsižvelgiant į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, turi didesnę augimo potencialą ir strateginę vertę, taip pat dėl demografinio pokyčio, valstybės narės turėtų skatinti ekonomikos gaivinimą kuriant darbo vietas, skatinti įgūdžių tobulinimą ir remti asmenis, kurie pereina į naujas kokybiškas darbo vietas, vadovaudamosi šiomis gairėmis:

Darnių politikos dokumentų rinkiniai, kuriais asmenims padedama keisti statusą darbo rinkoje

2. Valstybės narės turėtų parengti darnių politikos dokumentų rinkinius, kuriuose būtų suderintos laikinosios ir nuolatinės priemonės, siekiant kovoti su pandemijos sukeltais sunkumais darbo rinkoje, ir sėkmingai vykdyti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką.

⁽²³⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl „Europos socialinio fondo +“ (ESF+), COM(2018) 382 *final*.

⁽²⁴⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo, COM(2018) 372 *final*.

⁽²⁵⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas, COM(2020) 22 *final*.

⁽²⁶⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF), COM(2018) 380 *final*.

⁽²⁷⁾ 2020 m. gruodžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/2221, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su papildomais ištekliais ir įgyvendinimo taisyklėmis, siekiant suteikti paramą COVID-19 pandemijos sukeltai krizei ir jos socialiniams padariniams įveikti skirtiems veiksams skatinti ir pasirengti žaliajam, skaitmeniniam ir atspariam ekonomikos atgaivinimui (REACT-ES) (OL L 437, 2020 12 28, p. 30).

⁽²⁸⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo įsteigiamas prisitaikymo prie „Brexit'o“ rezervas, COM(2020) 854 *final*.

⁽²⁹⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė, COM(2020) 409 *final*.

⁽³⁰⁾ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo sukuriama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

⁽³¹⁾ Tarybos išvados dėl 2021 m. Europos semestro: 2021 m. metinės tvaraus augimo strategijos užimtumo ir socialiniai aspektai.

⁽³²⁾ SWD(2021) 12 *final*, 1/2 dalis.

3. Šiuos politikos dokumentų rinkinius turėtų sudaryti trys šioje rekomendacijoje išplėtoti komponentai: i) samdos ir veiklos keitimo paskatos ir parama verslumui, ii) įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo galimybės ir paramos priemonės ir iii) didesnė užimtumo tarnybų parama keičiant darbo vietas. Toliau – EASE priemonės. Visų pirma šios priemonės:
  - turėtų būti papildytos atitinkamų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, kurias Taryba priimtų pagal dabartinę Europos semestro sistemą, įgyvendinimu,
  - grindžiamos įgūdžių poreikių ir galimų trūkumų visuose ekonomikos sektoriuose ir regionuose, įskaitant Naujoje Europos pramonės strategijoje apibrėžtas pramonės ekosistemas, apžvalga siekiant nustatyti turinčius didžiausią kokybiškų darbo vietų kūrimo potencialą ir sudaryti palankesnes sąlygas pereiti prie neutralaus poveikio klimatui, efektyvaus išteklių naudojimo ir žiedinės ekonomikos pagal Europos žaliajį kursą,
  - turėtų būti taikomos skiriant ypač daug dėmesio žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, atsižvelgiant į nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksnių planuose nustatytus sunkumus ir galimybes, bei nepalankias sąlygas darbo rinkoje turinčias ar per mažai darbo rinkoje atstovaujamas grupes, visų pirma, jaunimą ir moteris.
4. Valstybės narės turėtų skatinti darbuotojus ir darbuotojų atstovus numatyti žmogiškojo kapitalo poreikius, be kita ko, pasitelkiant bendrus vertinimus, suasmenintą pagalbą darbuotojams ir išorės partnerystes, kad darbuotojams būtų teikiama parama, suderinta su Pokyčiams ir restruktūrizavimui numatyti skirta ES kokybės sistema.
5. Valstybės narės turėtų kliautis socialiniu dialogu ir įtraukti socialinius partnerius, kai yra rengiama, įgyvendinama ir vertinama jų siūloma politika, kurios tikslas – kovoti su COVID-19 krizės sukeltomis darbo rinkos problemomis.

i. *Samdos ir veiklos keitimo paskatos ir parama verslumui*

6. Valstybės narės turėtų pasinaudoti samdos ir veiklos keitimo paskatomis, kad būtų skatinamas kokybiškų darbo vietų kūrimas, ir remiamos darbuotojų įsidarbinimo galimybės, kurios papildytų perėjimą darbo rinkoje iš nuosmukį patiriančių į besiplečiančius sektorius, įskaitant žaliąjį ir skaitmeninį sektorius. Šios schemos turėtų būti tikslingos, laikinos, ilgainiui palaipsniui atsisakant paramos, ir jose turėtų būti numatytos tinkamos apsaugos priemonės, užtikrinančios, kad naujai sukurtos darbo vietos būtų perspektyvios ir išliktų po to, kai paskatos nebegalios. Jos paprastai taip pat turėtų apimti stiprų su aktualiais darbo rinkos poreikiais susijusį mokymo aspektą, kai tinkama, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikių regioninį aspektą.
7. Valstybės narės turėtų parengti arba stiprinti pameistrystės ir apmokamų stažuotčių paramos schemas, ypač labai mažose, mažose ir vidutinėse įmonėse ir sektoriuose, kuriuose stinga konkrečių įgūdžių. Į šias schemas turėtų būti įtrauktas tvirtas mokymo komponentas, jos turėtų būti stebimos ir vertinamos, kad būtų galima užtikrinti stabilią integraciją į darbo rinką. Parama turėtų būti siejama su atitinkamomis sistemomis, skirtomis darbo kokybei gerinti, kaip antai Kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės europinė sistema ir Stažuotčių kokybės sistema.
8. Valstybės narės turėtų remti pradedančiosioms įmonėms skiriamas dotacijas, paskolas ir kapitalą, skirtus skatinti verslumą, kartu su geresnėmis socialinės apsaugos galimybėmis savarankiškai dirbantiems asmenims. Veiksmai turėtų apimti finansinę ir nefinansinę paramą, teikiamą verslininkams, iš naujo verslą pradantiems verslininkams ir potencialiems verslininkams. Individualizuota parama turėtų būti skiriama atsižvelgiant į įtraukumą asmenims iš per mažai atstovaujamų ir palankių sąlygų neturinčių grupių ir socialiniams, žaliesiems ir skaitmeniniams projektams.

ii. *Įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo galimybės ir paramos priemonės*

9. Valstybės narės turėtų parengti išsamias įgūdžių strategijas, skirtas skirtingiems ekonomikos sektoriams ir ekosistemoms ir tuo tikslu remti bendradarbiavimą tarp įmonių, socialinių partnerių, švietimo ir mokymo institucijų, valstybinių užimtumo tarnybų ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų visose pramonės ekosistemose ir vertės grandinėse ar regionuose, kurios būtų suderintos su Įgūdžių paktu ir skatintų tarpsektorinį bei geografinį judumą ir sudarytų sąlygas vykdyti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką.

10. Valstybės narės turėtų išplėtoti šiuolaikinę darbo rinką ir skleisti žinias apie įgūdžių rinkimą, be kita ko, regionų, tarpvalstybinių ir sektorių lygmenimis, kad galėtų teikti informaciją rengiant švietimo ir mokymo programas ir remti valstybines užimtumo tarnybas. Pavieniems asmenims ir atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams turėtų būti suteiktos plačios galimybės naudotis žiniomis apie įgūdžių rinkimą.
11. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad teikiamas švietimas ir mokymas atitiktų darbo rinkos poreikius. Visų pirma, profesinio rengimo ir mokymo programos turėtų būti parengtos taip, kad jose būtų subalansuotas profesinių įgūdžių ir kompetencijų derinys ir sudaromos sąlygos mokytis darbo vietoje bei teikiamos pameistrystės galimybės, didžiausią dėmesį skiriant jaunimui. Trumpuosius kursus labiau suderinus su dirbančių specialistų poreikiais, galima sudaryti palankesnes sąlygas siekti lanksčių karjeros galimybių, be kita ko, ir vyresnio amžiaus žmonėms.
12. Valstybės narės suaugusiems, nepaisant jų dabartinės padėties darbo rinkoje, turėtų suteikti teisę į kokybišką mokymą ir karjeros orientavimą, kad būtų patenkinti jų būsimoji karjeros poreikiai. Tokias teises pagal galimybes sujungus su mokamomis mokymosi atostogomis, galima maksimaliai padidinti suaugusiųjų galimybes.
13. Valstybės narės turėtų stiprinti pajėgumus, kuriuos pasitelkus būtų galima pripažinti ir patvirtinti mokymosi ir patirties, įgytos neformaliojo švietimo ir mokymo priemonėmis, rezultatus, siekiant užtikrinti, kad darbuotojai galėtų pranešti apie savo įgūdžius būsimiems darbdaviams taigi, būtų skatinamas veiksmingas darbuotojų persikirstymas, kuris atitiktų 2012 m. Tarybos rekomendaciją dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo ir jos 2020 m. vertinimą. Šiuo požiūriu mikrokredencialai leistų sudaryti palankesnes sąlygas mokymosi rezultatų, pasiektų per trumpuosius kursus arba mokymosi patirtį, perkėlimumui ir pripažinimui.

iii. *Didesnė užimtumo tarnybų parama keičiantiems darbo vietas*

14. Valstybės narės turėtų teikti individualizuotą paramą darbo ieškantiems asmenims, įskaitant konsultavimą, orientavimą ir mentorysę, įgūdžių vertinimą ir patvirtinimą, su darbo paieška susijusią pagalbą, verslumo rėmimą ir prireikus nukreipimą į socialines tarnybas. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti jaunimui, ypač tiems jauniems žmonėms, kurie, įsiliedami į darbo rinką, susiduria su diskriminacija dėl lyties ar kitokiomis diskriminacijos formomis.
15. Valstybės narės turėtų teikti paramą darbuotojams, kuriuos paveikė įmonės restruktūrizavimas ir glaudžiai bendradarbiauti su įmonėmis, kurios ieško papildomų įgūdžių turinčių darbuotojų ir darbo jėgos. Tokia parama galėtų apimti individualiai pritaikytas karjeros galimybes, suteikiant darbuotojams galimybių įgyti įgūdžių, kad jie galėtų pakeisti darbo vietą toje pačioje įmonėje, pakartotinio įdarbinimo planus arba išorės mokymus ir perkėlimą į kitas įmones, taip pat sudarant palankesnes tarpvalstybinio judumo sąlygas ir skatinant įgūdžių pripažinimą ar jų patvirtinimą.
16. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad valstybinės užimtumo tarnybos turėtų reikiamų veiklos pajėgumų, kad galėtų tiesiogiai teikti paramą ar kitaip prisidėti prie pirmiau minėtos paramos įvairių teikimo būdų. Reikėtų skatinti, kad valstybinės užimtumo tarnybos, bendradarbiaudamos su socialinėmis tarnybomis, vykdytų informavimo veiklą ir konkrečiai dėmesį skirtų sunkiai pasiekiamam, ilgą laiką nedirbančiam ar neveikiam jaunimui.

Finansavimo galimybės, stebėseną ir ataskaitų teikimas

17. Valstybės narės turėtų skirti pakankamai išteklių EASE priemonėms finansuoti, taip pat turėtų užtikrinti, kad nebūtų dvigubo finansavimo, teikiamo pagal Sąjungos programas ir priemones. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad paramos priemonės būtų parengtos taip, kad, kai tinkama, atitiktų valstybės pagalbos taisyklę.
18. Kurdamos ir įgyvendindamos EASE priemonės, valstybės narės turėtų visapusiškai išnaudoti ES lygmeniu teikiama struktūrinių fondų paramą, ypač „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ir Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF), iniciatyvos „REACT-ES“, prisitaikymo prie „Brexit“ rezervo (TSI) ir techninės paramos priemones.

19. Valstybės narės EASE priemonės turėtų įtraukti į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kaip pateikta Komisijai dėl pagalbos pagal EGADP. Laikantis EGADP teisinėje sistemoje nustatytų sąlygų, tokių priemonių tinkamumas, be kitų kriterijų, priklausys nuo jų suderinimo su priemonės taikymo sritimi ir tikslais, jų indėlio vykdant uždavinius, nurodytus atitinkamose konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, kurias Taryba priėmė pagal Europos semestro sistemą, jų papildomumo ir koordinavimo su kitomis ES programomis ir priemonėmis, siekiant visapusiškai ir optimaliai išnaudoti turimą paramą.
20. Valstybės narės turėtų stebėti ir įvertinti EASE priemonės, kad būtų galima išplėtoti labiau faktiniais duomenimis grindžiamos politikos kryptis ir intervencinius veiksmus, užtikrinant, kad ištekliai naudojami veiksmingai, o investicijų grąža teigiama, ir, pasitelkiant esamas sistemas, teikti ataskaitas apie patirtį ir pažangą, skatinant užimtumą ir remiant darbo vietas keitimą.

Priimta Briuselyje 2021 m. kovo 4 d.

Komisijos vardu
Nicolas SCHMIT
Komisijos narys
